

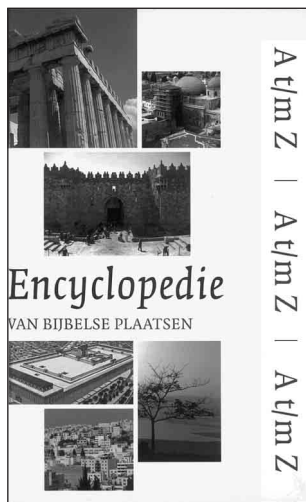
BOEK

HOEVEEL plaatsnamen duiken er niet op in de Bijbel? Voor een leek is het niet vanzelfsprekend deze op een blinde kaart te plaatsen. In deze *Encyclopedie van Bijbelse plaatsen* telt de opsomming alleen al dertien pagina's. De zoektocht in deze lijst volgt de schrijfwijze van de Nieuwe Bijbelvertaling, met verwijzingen naar alternatieve schrijfwijzen.

Niet alle plaatsen die in de Bijbel worden vermeld, blijken aan te wijzen op een kaart. „Slechts weinig Bijbelse plaatsen zijn door de eeuwen heen altijd bewoond gebleven“, lezen we in de inleiding. Soms is de Bijbel zelf de leidraad naar de lokalisatie, maar vaak helpen ook andere geschreven bronnen en archeologische sites bij de zoektocht.

Volgen bijna vierhonderd bladzijden met uitleg over de plaatsen, van Abana tot en met de Zoutvallei. Deze laatste, zo leren we, verwijst naar de roemrijke overwinningen die David en Absai in deze vallei behaalden op de Edomieten (later overwon ook Amasja de Edomieten). Traditioneel wordt deze vallei gesitueerd in de vlakten zuidzuidwesten van de Dode Zee. Bewuste vallei kan echter net zo goed de Wadi el-Milh zijn, aan de voet van de rotsachtige heuvel Teel el-Milh. Alleen jammer dat het boek geen enkele kaart bevat, maar louter in woorden beschrijft waar een Bijbelse plek zou kunnen liggen. (TH)

John J. Bimson, *Encyclopedie van Bijbelse plaatsen. Landen, streken en steden. Archeologie en topografie*, Uitgeverij Kok, Kampen, 2007, 408 blz., 22,50 euro, ISBN 978 90 435 0683 0.

TIJDSCHRIFT

HET TIJDSCHRIFT *Ons Erfdeel* kreeg naar aanleiding van zijn gouden jubileum vorig jaar een nieuw kleedje aangemeten. Vier keer jaarlijks verschijnt een stevig boekdeel boordevol boeiende informatie over de actuele stand van taal en cultuur in de Lage Landen. Het eerste nummer van de lopende jaargang biedt ons onder andere een kennismaking met het oeuvre van schilder Hans Vanderkerckhove, een zoektocht naar hoe je op „een actuele manier nog figuratief kunt schilderen“. Of nog een analyse van het fenomeen van het stadsdichten.

Hoogst intrigerend is het essay van Karel Steenbrink over *Het Nederlands als een islamitische taal?*. Daarin vraagt de emiritus hoogleraar Interculturele Theologie van de Universiteit Utrecht zich af of het Nederlands ooit een islamitische taal wordt en „in hoeverre de godsdienst van de islam dan Nederlands gekleurd zal zijn“. Hij wijst er op hoe het taalgebruik van Nederlandse katholieken „in menig opzicht“ afwijkt van dat van protestanten.

Twee treffende voorbeelden: 'bekoring' versus 'verzoeking', en 'verrijzenis' tegenover 'opstanding'. Maar het gaat verder, aldus de hoogleraar: „De religieuze verschillen zijn ook te vinden bij het uitvoeren, zwaarder taalgebruik bij protestanten, tegenover luchtiger, vaak ook minder precies, zelfs vergoelijkend woordgebruik bij katholieken.“ Vanuit onder meer die vaststelling en theorieën over de blijvende dominantie van het Arabisch in de islam, analyseert Steenbrink het taalgebruik van Nederlandse bekeerlingen. Terloops merkt hij op dat de eerste Nederlandse teksten over de islam werden geschreven door niet-moslims en al dateren van de dertiende eeuw.

In hetzelfde nummer een interessante bespreking van Paul Claes over het *Egidiuslied*, opgenomen in het Gruuthusehandschrift dat vanuit een Vlaamse privéverzameling naar de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag verhuisde. In een reactie op Komrij, wijst Claes met talrijke voorbeelden op het gevaar van het onhistorisch lezen van oude teksten. Dit is slechts een greep uit de rijke inhoud van dit boekdik tijdschrift. (TO)

***Ons Erfdeel* kost 15 euro per los nummer. Voor een jaarabonnement betaalt u 59 euro, te bestellen bij Stichting Ons Erfdeel, Murissonstraat 260, 8930 Rekkem of telefonisch 056/41.12.01, e-mail adm@onserfdeel.be.**

Het wekelijkse aanbod boeken, cd's en dvd's in *Kerk+Leven* is ook te raadplegen en te bestellen via het *Mediacenter* op de website www.kerknet.be.

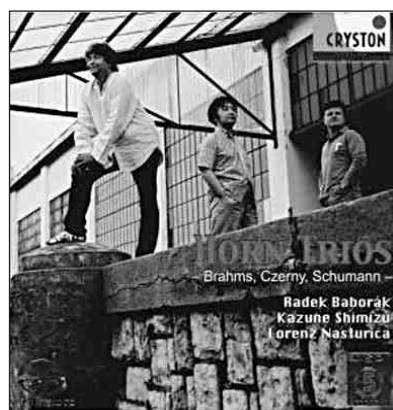
ERE ZIJ BRAHMS

HET Talich Kwartet is genoemd naar Vaclav Talich, beroemd violist en orkestleider in het gewezen Tsjecho-Slovakije. De man overleed in 1961 en enkele jaren nadien werd het gelijknamige kwartet opgericht, dat een generatie later in 1998 vervangen werd door een 'hersticht' Talich kwartet.

Gezien de uitzonderlijke kwaliteit van de eerste formatie, duurde het een tijdje alvorens de nieuwe bezetting kon worden beoordeeld op haar eigen verdiensten. Het mag evenwel gezegd worden dat Jan Talich junior en de zijnen in goed tien jaar hebben bewezen waardig hun 'stamboom' te verdedigen. In kleine bezettingen, en zeker als het om de kwartetvorm gaat, is het immers van groot belang dat de musici elkaar blindelings vertrouwen en kunnen ondersteunen. En dat wordt weer eens meesterlijk bewezen met deze knappe uitvoering van Brahms' sextetten. Daarvoor doen ze trouwens een beroep op twee collega's van het evenwaardige Prazak Kwartet.

Johannes Brahms, zo wordt gezegd, was getekend door een typisch romantische twijfel. Zijn ingewikkelde en onvervulde liefdesleven wordt misschien wel weerspiegeld in zijn heerlijke muziek. Vaak laat hij prachtige melodieën vertrekken, waar een mens echt van wegsmelt. En dan plotseling gooit de componist onverwachts alles om. Niet om de stemming te bederven, maar omdat hij als het ware instinctief een vraagteken plaatst bij de schoonheid die hij net heeft opgeroepen. Brahms laat aanvoelen dat schoonheid uiteindelijk broos en vergankelijk blijft. Met deze strijkerscomposities pikt hij aan bij Haydn, Beethoven en Schubert. Misschien zelfs dat hij net koos voor een ensemble met zes strijkers, om niet vergeleken te worden met de genoemde componisten die hij juist zo bewonderde voor hun kamermuziek. (JC)

Johannes Brahms, *Les 2 sextuors*, door het Talich Kwartet met Joseph Kluson en Michal Kanka, Caliope (distributie harmonia mundi), CAL 9369, 19,60 euro.

TRIO'S MET HOORN

UIT dezelfde periode stammen de hoorntrio's van Czerny, Schumann én Brahms. In die volgorde, want de componisten volgen elkaar met een tussenpauze van telkens twintig jaar op. Brahms en Schumann zijn uiteraard zeer bekend, maar Carl Czerny's naam overleefde vooral als pianopedagoog. Dat is deels onterecht. Czerny, die als kind les volgde bij Beethoven, telde zelf de grote Liszt onder zijn leerlingen. De man is dus een onmisbare schakel in de vroeg negentiende-eeuwse muziek. Hij was ook een onvermoeibaar allround componist met meer dan duizend werken op zijn actief.

Ook hoornmuziek dus, zoals dit eerste Grote Trio, opus 105. Hoewel Czerny eigenlijk een klassiek pianotrio schreef, waarbij hij de hoorn als alternatief voorstelde voor de cellopartij. Het opus 105 dateert van omstreeks 1830 en de hoornpartituur, nog voor de 'oude' hoorn, is vrij simpel in vergelijking met de celloversie. De versie die op de cd wordt uitgevoerd, sluit veel nauwer aan bij wat Czerny voor cello op papier zette en wordt dus op een moderne kleppenhoorn gespeeld. Daarmee ziet men ook hoe een reconstructie soms verder weg is van het zozegde origineel dan men zou denken. Hoe dan ook, dit is echt mooie muziek, die Czerny zeker zou gelegen hebben. (JC)

Brahms, Czerny, Schumann, *Horn Trios*, door Radek Baborak (hoorn), Kazune Shimizu (piano) en Lorenz Nasturica (viool), Cryston (distributie Coda), OVCC 00041, 22,80 euro.

VAN DE LIEFDE VOOR MUZIEK

DEZE schijf met 'liefdesmuziek' is vooral gevuld met werk uit het midden van de zestiende eeuw. Eigenlijk gaat het om gezongen liederen, maar die naar de praktijk van toen helemaal instrumentaal worden uitgevoerd. Elke zangstem wordt dus als het ware verbeeld door een hoger of lager klinkende fluit. Dergelijke concertmuziek heet traditioneel *consort music* (consortmuziek), wat gewoon een andere schrijfwijze is voor concertmuziek. Wordt het concert uitgevoerd met een groep instrumenten van eenzelfde familie, dan heet zulks een *whole consort*. Komen er veel andere instrumenten bij te pas uit verschillende instrumentenfamilies, dan wordt gesproken van een *broken consort*.

In ons geval gaat het overwegend om fluiten die de oorspronkelijke liederen en wijsjes ten gehore brengen met occasionele begeleiding van een harp, kortom een *whole flute consort*. De muzikanten spannen zich in om een gevarieerd programma aan te bieden en om zo goed mogelijk de 'oude' klank van de renaissancefluit te laten klinken. Dat laatste is een echte uitdaging, gezien zowel de vorm van het instrument als het materiaal waaruit het is vervaardigd (hout/zilver/glas) in de loop van de eeuwen aan allerlei modes onderhevig was.

Of dit consort nu net zo speelt als eertijds in de zestiende eeuw het geval was, kunnen we niet beoordelen, maar het klinkt alleszins overtuigend. Verheugend is ook dat de uitgever in het tekstboekje de liedteksten heeft opgenomen. Zo kun je 'meelezen' wat vertolkt wordt en begrijp je ook beter de verscheidenheid van stijlen die aan bod komt. Ten slotte overbruggen de 33 nummertjes van de cd een periode die zich uitstrekt van pakweg 1450 tot 1650. (JC)

***Madame d'amours*, door The Attaignant Consort onder de leiding van Kate Clark, Ramée (distributie Coda), RAM 0706, 21,20 euro.**

